

בכל מערבין פרק שלישי עירובין

ל.

עין משפט
נר מצוה

א [ש"ע א"ח סי' מט
סיף ו:]
בו ב מיי' פ"ח מהל'
טונתא מ"ה ה' א:
מו ג מיי' פ"ח מהל'
עירובין ה' יא סגן
ע"ש א' ט"ש"ע א"ח סי'
שפו ספיף ו:
גח ד ה' ט"ש"ע י"ד סי'
ר"י ספיף יט:
מט ו ז מיי' פ"ח מהל'
עירובין ה' יא די
ט"ש"ע א"ח סי' שפו ספיף
ח:

רבי ניסים גאון

ע"ג מלך הבשן פתחו ב'.
עירובין פתחו ב' פסק ב'.
כ"ח מן המ"ח פתחו
[במשפח], והמ"ח פתחו ב'
טפוחים. אמר רב נחמן בר
יצחק סיני אמר ב'. היינו
רב יוסף. ויבדלו ומילתא
בסוף מסכת ברכות ובסוף
מסכת הוריות, רב יוסף
סיני, ורבה עירובין ה"ח.

רבינו חננאל

רבינו חננאל (המשך)
מן המים ומן המלח. א"ר
י"א מפני שאין הגוף ניוון
מהם. ר' לוי אמר שהן
מין קלה. פ"י מים מי
המבול, מלח מכת סדרים.
משנה בכלים פרק כ"ז
בבדו עינים א"ר פ"א שאין
להם שלש על שלש הרי
אילו טפוחים מדרס. מתני'
גורד מן המזון מותר
במים ומלח. ואקשינן וכי
מלח מלי אקרו מזון
כדמתני, והא רב ושמואל
דאמר תרווייהו אין
מברכין בורא מיני מונות
אלא על חמשת מינין
הללו, חייטין ושערין
וכוסמין ושבלת שועל
ושפון. ולא איתובו
דא זימא, נימא מיחא
נמי תהי עלייהו תיובתא.
אמר ר' יוחי' מתני' בהרד
ואמר לו דבר הון אסור
עליו, ואקשינן תוב וכי כל
מילי זייני בר מימים ומלח,
והא ר' יוחנן הוא אכיל
מפירות גיטסר טובא והוה
משתבע דלא טעים לי
זימא. ופרקינן לא תימא
זימא אלא אימא מונא.
אמר רב הונא (הונא)
שבועה שלא אוכל ככר זו
מערבין עליו, ככר זו
מערבין עליו בה. ככר זו
עלי אין מערבין לו בה.
ומקשינן עליו ומקשינן
ליה רב הונא דאמר כר'
אליעזר, דהניא ר' אליעזר
אומר שבועה שלא אוכל
זו מערבין לו בה, ככר
זו עלי אין מערבין לו
בה. ומי א"ר אליעזר
הכי והתניא זה הכלל
כל שהאוכל נאסר עליו
ההוא אין מערבין לו
בה, אומר עצמו באוכל
מערבין לו בה. ר' אליעזר
אומר ככר זו עלי אסור,
מערבין לו בה. ככר זו
הקדש אין מערבין לו
בה, לפי שאין מערבין
בהקדשות. ופרקי תרי
תנאי אליבא דר' אליעזר.
פיסקא מערבין לניור
ביין ולישראל בתרומה.
תניא בית שמאי אר'
אין מערבין לניור ביין
ולא לישראל בתרומה.
ובית הלל אין מערבין.
אמר בית הלל לבית
שמאי אי אתם מודים

לימא תהוי תיובתא. ואס תאמר והא מאן דפליג ארז ושמואל
לא פליג אלא באורז ודוחן וא"כ תקשה לכולהו ועוד תיקשי
ליה מתניתין דליכא מצרכין (ברכות דף מ:): דיש כמה דברים דמצרכין
עליו שהכל או צפ"ה וי"ל דדוקא לרז ושמואל פריך ללא חשיבי
אורז ודוחן אף על גב דקצעי נמי
סעודתא עלייהו א"כ ספירא ליה דכל
מילי לא מיקרו מזון אלא ה' מינין
בלבד אבל מאן דפליג עליהו סבר
שפיר דכל מילי איקרו מזון אף ללא
תקנו צורא מיני מזונות אלא הך
דקצעי סעודתא עלייהו ואאורז ודוחן
קצעי נמי: **ככר** זו ע"י אין
מערבין לו בה. תימא לרי"א אמאי
נקט בהאי שבועה ובהאי נדר שבועה
וגפה או צנדר וגופיה הוה מלי פלוגי
דתיבא דאסר עליה צביליה מערבין
לו זה בהנאה אין מערבין לו זה
ועוד דאמר לקמן (דף ל"ב).
לכ"ע אין מערבין אלא לדבר מנחה
ומנחה לאו ליהנות ניתנו משמע ליהנות
מנא דפליג והא רבי אליעזר דקסמוך
דאמר ככר זו עליו דאין מערבין
לו זה משום דאסור בהנאה אס
כן סבר דמערבין לו לדבר הרשות
או מנחה ליהנות ניתנו ונראה כרש"ס
דמפרש דאין מערבין לו זה אפי'
אמר קונס אכילת ככר זו עליו משום
דקונס הוה כעין הקדש ואפי' לאחלופי
צקדקט אבל אמר שבועה אפילו
אמר שבועה שלא אהנה מככר זו כיון
דלא מיתלף צקדקט מערבין לו זה
דאין מערבין אלא לדבר מנחה ומנחה
לאו ליהנות ניתנו ונקט שבועה שלא
אוכל דאפי' הכי צקונס אין מערבין
לו זה וקשה לפירושו דכי פריך צקסמוך
לרז הונא ליפלוג וליתני צדדיה
לישני דהכי קאמר אבל אמר עליו נעשה
כאומר ככר זו הקדש ואין מערבין
לו זה ולפי' הקונטרס ויתן דאין
לו לתלות צקדקטות דאסרי לדדיה
ולאחריתי יש לומר דלא מני לשני
הכי משום דמסייס זה לפי שאין
מערבין צקדקטות משמע דוקא
צקדקטות אבל צקונמות מערבין:

אבל בגדי עשירים לעניים לא וכי תימא
הכא לחומרא והכא לחומרא והתניא ^א רבי
שמעון בן אלעזר אומר * מערבין לחולה
^ב ולזקן כדו מזונו ולרעבתן בסעודה בינונית
של כל אדם קשיא ומי אמר ר"ש בן אלעזר
הכי והתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר עוג
מלך הבשן פיתחו כמלווא ^א ואביי התם היכי
ליעביד הדומי נהדמיה [ונפקיה] איבעיא
להו פליגי רבנן עליה דרבי שמעון בן
אלעזר או לא ת"ש דאמר רבה בר בר חנה
אמר רבי יוחנן עוג מלך הבשן = פיתחו
בארבעה התם דאיכא פתחים קטנים טובא
ואיכא חד דהוי ארבעה דודאי כי קא מרוח
בההוא קא מרוח אמר רב חייה בר רב אשי
אמר רב מערבין בבשר חי אמר רב שימי
בר חייה מערבין בביצים חיות וכמה אמר
רב נחמן בר יצחק ^א (אחת) סיני אמר: שתיים:
ד הנודר מן המזון מותר במים כו': ^ב מלח
ומים הוא דלא איקרי מזון אלא כל מילי
איקרי מזון לימא תיהוי תיובתא דרב
ושמואל דרב ושמואל דאמרי תרווייהו אין
מברכין בורא מיני מזונות אלא על חמשת
המינין בלבד ^א ולא אותביניה חדא זימנא
לימא תיהוי תיובתייהו נמי מהא אמר רב
הונא ^ב באומר כל הון עלי מים ומלח הוא
דלא זייני הא כל מילי זייני ^א והאמר רבה
בר בר חנה כי הוה אזילנא בתריה דרבי
יוחנן למיכל פירי דגיטסר כי הוינן בי
מאה הוה מנקטינן לכל חד וחד עשרה
עשרה כי הוינן בי עשרה הוה מנקטינן
לכל חד וחד מאה מאה וכל מאה מינייהו
(לא) הוי מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי
והוה אכיל להו לכולהון ואמר שבועתא
דלא טעים לי זימא אימא מזונא אמר רב
הונא אמר רב שבועה שלא אוכל ככר
זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין מערבין לו בה מיתבי הגורד מן הככר
מערבין לו בה מאי לאו דאמר עלי לא דאמר זו הכי נמי מסתברא דקתני
סיפא אימתי בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה אבל אמר עלי מאי הכי
נמי דאין מערבין לו בה א"ה אדתני ככר זו הקדש אין מערבין לו בה * לפי
שאין מערבין בהקדשות ליפלוג וליתני בדידה במה דברים אמורים דאמר
זו אבל אמר עלי אין מערבין לו בה אמר לך רב הונא אלא מאי כל היבא
דאמר עלי מערבין קשיא רישא חסורי מיחסרה והכי קתני הגורד מן הככר
מערבין לו בה ואפילו אמר עלי נעשה כאומר שבועה שלא אטעמנה מכל
מקום קשיא לרב הונא הוא דאמר כרבי אליעזר דתניא רבי אליעזר
אומר שבועה שלא אוכל ככר זו מערבין לו בה ככר זו עלי אין
מערבין לו בה ומי אמר רבי אליעזר הכי והתניא זה הכלל אדם אומר
עצמו באוכל מערבין לו בה אוכל הנאסר לו לאדם אין מערבין לו
בה רבי אליעזר אומר ^ב ככר זו עלי מערבין לו בה ככר זו
הקדש אין מערבין לו בה לפי שאין מערבין לו בהקדשות תרי
תנאי ואליבא דרבי אליעזר: מערבין לניור ביין כו': מתני' דלא כב"ש
דתניא ב"ש אומרים אין מערבין לניור ביין ולישראל בתרומה ב"ה אומרים
מערבין לניור ביין ולישראל בתרומה אמרו להון ב"ה לב"ש אי אתם מודים
שמערבין

ה"ג אבל בגדי עשירים לעניים לא. כלומר לעניים לא צעין בגדי
עשירים אלא כיון דלדידהו חזו אולי בתרייהו. הכא נמי א"ע א"ג דלפרסאי
לאו ליפתן הוא כיון דלדיקו הוה ליפתן ניסיג צשיעור זוטא: הכא
לחומרא. דכיון דחזו להו מקבלי טומאה: והכא לחומרא. דעד דהוי
ליפתן לכ"ע ליבעי שיעורא רבה:
והתניא. גבי עירוב דכיון דחזו
לזקן ולחולה אף על גב דלכל אדם
לא הוה מזון שמי סעודות מערבין
מיהא למאן דחזו וגבי רעבתן דאכיל
טפי סגי צבינונית. אלמא לקולה
אולינן: פסחו כמלווא. להגיל על
שאר פתחים ואי ליכא פתח דחזו
ליה כל חור מלא אגרופ צבכתלים
טמאין: דומי גיהמדיה. יתתסוהו
לאצרכין: פליגי רבנן. צמת צבית:
פתחים קטנים. פחותין מדר':
צפיהו מרווח. הלכך מזיל על כולן
אבל כולן שוין צד' או צ"י אמות כולן
טמאין דלא ידעי צבי מרווח ומפיק
ואפילו נפתח אחד מהן והאחרים
סגורין או חישב עליו להזילא צאחד
מהן דתני צגמרא צבכתם צבילה (דף
ל:): הוה טמא ^א וכולן טהורים ה"מ
היכא דהאי חזי ליה ואפילו כולהו
חזי ליה אבל היכא דליכא חד דחזי
ליה וצבי מרווח וכולן שוין לא
ידעינן צבי מרווח: סיני. קרי רז
יוסף" לפי שהיה צקי צבנות
צבנות: ולאו אוסונייה חדא זימנא.
צבילת מצרכין (ברכות ל:). צאומר כל
הון עליו. מתני' דאין מערבין לו זה ככל מילי
לאו דאמר יאסר עלי מזון דודאי לא
מיקרי מזון אלא ה' מינין דהון מיין
דגן דזייני וקעדי ליבא אלא כגון
דאמר יאסר עלי כל הון דמשמע כל
דבר המשביע דכל מילי זייני חזן
ממים ומלח אבל גיטסר לא קעדי
ולא מיקרו מזון: יאסר. ארז יס
כינתא ופירומה ומקוקין: דלא טעים
לי זימא. לא אכלתי לשבוע ועדיין
אני רעב: זימא ס"ד לא גרסינן
הכא אלא צמט' ברכותא והכא גרסינן
אימא מזונא: מערבין לו זה. דלא
נדר אלא מאכילה ואי משום דלא
חזיל ליה הא חזיל לאחריני מירי
דהוה אומר ציין: ככר זו עליו.
משמע כל דבר הנאכה קאסר עליה:
מאי לאו דאמר עליו. ושמע מינה דלא
אסר איניש אדעתיה אלא דרך עיקר
הנאכה וכי נדר אדעתא דאכילה
נדר: לא דאמר הכי וו. שבועה
שלא אוכל ככר זו: הקדש. ודאי אסר
צכל הנאות ואינו ראוי לשום דם:
צדידה. ככר של חולין: אלא מאי
כל היבא דאמר עלי מערבין. דלא
משמע אלא אכילה: קשיא רישא.
דקתני אימתי צומן שאמר שבועה
שלא אטעמנה דמשמע הא אמר עלי
לא. ומשני האי לא קשיא דחסורי
מיחסרה כו' עד נעשה כאומר כו'
דלא מסיק אדעתיה לאסור עליו אלא
דרך הנאכה דהיינו אכילה: אדם
אומר עצמו צאונל שתלה הנדר
צבנעשה שהוא עושה צעמנו דהיינו
שלא אוכל: מערבין לו זה.

הנהגות הב"ח
(א) רש"י ד"ה צביתא
מרווח וכי הוה טמא. י"ב
ע"ל פסק הר"י דף קס
ט"ו:
גליון הש"ס
גמ' לפי שאין מערבין
בהקדשות. כעין זה שכתב
ד' כ"ע ע"ל וט"ו:
הנהגות מהר"ב
רנשבורג
[א] גמ' ואפי' תמס הכי
ליבעד הדומי נהדמיה. י"ב
פי' בתמיה וכי נגולה טלי
האי לתתוי לחמיטות ועי'
רעב"ו:
מוסף רש"י
באומר כל הון עלי. הא
דקתני מותר נמים ונמלא
ואסור בשאר אולינן
ונשקין, לא צלומר קונס
מזון עליו, דאין מזון אלא
מין מני דגן, טפוחין
ושפון וקוסמין ושבילת
שועל ושפון, אלא צלומר
כל הון עליו, וכל מילי
נמי דלא אקרו מזון מיהו
מזון זייני, בר ממים ומלח
(ברכות לה:).
רבינו חננאל
ועלתה לרב יוסף קשיא
מיהא דתניא ר' שמעון
בן אלעזר אומר מונות
לחולה ולזקן כדו מזונו
ולרעבתן כדו סעודה
בינונית של כל אדם.
ומי א"ר שמעון בן
אלעזר הכי. שאם הוא
משונה מרוב בני אדם
מעמידין אותו אברים
של בנינויים, והתניא רבי
שמעון בן אלעזר אומר
עוג מלך הבשן שפת
פתחו כמלווא. כלומר
אם כי כמלווא ותישר
להוציא ממנו מותר
שאר פתחי הבית, ואת
לאו כל הפתחים טמאים.
ורחיק התם גבי עוג
משום דלא איפשר, הכי
ניעביד ניתחי אברים
איברים (אברים) וניפקיה.
[איבעיא להו] מי פליגי
עליה או לא. ת"ש דאמר
רבה בר בר חנה א"ר יוחנן
עוג מלך הבשן פתחו
בארבעה ש"מ פליגי
עליה. ודחי אביי ה"מ
כגון דאיכא פתחים קטנים
טובא, ואיכא חד דריח
ד' טפוחים, דאי כי מרוח
ופתח פתחא לאפקיה
מינה בהאיך רבה מוסיף
[קמוחו]. משום דרב
אמר מערבין בבשר חי
ובביצים חיים וכמה אמר
רב נחמן סיני [אמר]
שחיי. ומפורש פליגי
ההרות רב יוסף סיני, רבה
עירובין ה"ח ורשמי כל
מערבין ומשתפין חזין

דכה הנאה דנמילת הוה ולאו איהו עמיד: אולג הנאסר על האדם. כגון ככר זו מערבין עליו או שבועה שלא אהנה
מככר זו והשתתף לה תלה האיסור צבנעשה צבגופו אלא אפילו הנאה דנמילת אין מערבין לו זה. ל"א ככר זו עליו מערבין
לו זה דאמר לקמן (דף ל"ב). אין מערבין אלא לדבר מנחה ומנחה לאו ליהנות ניתנו הלכך משום הנאה לא איכפת לן ואי משום דלא חזיל ליה
הא חזיל לאחריים דומיא דניור ציין ככר זו הקדש לא חזיל לא לדדיה ולא לאחריני ואין סעודה הראויה צעין דלקמן [ע"ב] זה עיקר:
שמערבין